

ŽHAVÉ TÉMA: VEŘEJNÉ ZAKÁZKY VE STAVEBNICTVÍ

Téma veřejných zakázek na stavební práce je velmi častým předmětem polemik, kritik, ale také seriózních diskuzí, rozborů a výzev k vyšší efektivnosti. Vzniklo tak (a stále je doplňováno) velké množství dokumentů, což racionální diskuzi komplikuje. Předkládaný text se proto pokouší připomenout a seřadit alespoň některé z těchto materiálů a usnadnit čtenáři, který problematiku veřejných zakázek doposud sledoval jen okrajově, orientaci.

Připomeňme, že zadávání se řídí zákonem č. 137/2006 Sb., který ale již doznal značného množství změn. Zákon uvádí dvě **základní hodnotící kritéria** pro zadání veřejné zakázky: a) ekonomickou výhodnost nabídky, b) nejnižší nabídkovou cenu. Doposud je převážně používáno kritérium nejnižší ceny a to je oprávněně podrobováno kritice – viz různé výzvy, konference, workshopy, články v odborném tisku, např.:

- Společné prohlášení EFCA (Evropská federace konzultačních inženýrských služeb), ACE (reprezentuje profesi architektů EU) a CACE (Česká asociace konzultačních inženýrů) uveřejněné v časopise Beton TKS [1];
- Memorandum účastníků workshopu zástupců stavebních fakult, odborných svazů a asociací činných ve stavebnictví z ledna 2012, tzv. Humpolecká výzva [2];
- Provolání Inženýrské Akademie ČR zaslané v březnu 2012 dvaceti jedna institucím, orgánům i některým osobnostem, počínaje ministerským předsedou P. Nečasem (www.eacr.cz – na těchto stránkách probíhá k problematice veřejných zakázek i v současné době diskuze);
- Články [3], [4];
- Jednání „Fóra pro veřejné zakázky kvalitně“ (říjen 2012 a únor 2013 na MPO);
- Jednání „Fóra českého stavebnictví“ v březnu 2013 v Praze;
- Konference „Kvalita ve veřejné zakázce“ (Brno, Stavební veletrhy 2013);
- Interview s prezidentem Svazu podnikatelů ve stavebnictví Ing. V. Matyášem (Stavebnictví 5/13).

Pozornost se tak oprávněně a v souladu se zákonem č. 137 Sb. obrací ke **kritériu hospodářské výhodnosti** nabídky, které by se mělo, dle přesvědčení autora, u stavebních zakázek vést ve smyslu hodnocení a posuzování celoživotních nákladů a potenciálních výnosů. Je to kritérium náročnější, jeho používání ale má vést k vyšší kvalitě reflektované např. nižšími provozními náklady (vč. nákladů na údržbu a opravy) a delší životností. Je ovšem nutno vždy stanovit ještě dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala **vztah užité hodnoty a ceny**. Volba a hodnocení takových kritérií není doposud v praxi běžné; také proto se zřejmě ministr Janekovský (MMR) obrátil v únoru 2013 dopisem na řadu institucí s žádostí o spolupráci mj. v otázce kvalitativních hodnotících kritérií. Touto otázkou a dalšími souvislostmi se zabývá také článek [5].

Složitou problematiku představují také smluvní podmínky, rozložení rizik a odpovědnosti. Zde cenné informace poskytují např. texty [6] a vzorové formy kontraktů FIDIC. V těchto souvislostech je snad zajímavé uvést, že potenciál kooperace investora, projektanta a dodavatele zúročuje dobře postup, kdy dodavatel je pověřen též vypracováním projektu. Jde o metodu v zahraničí nazývanou Design-Build (DB). Obvykle to vede např. k dřívějšímu zprovoznění stavby, větší pravděpodobnosti dodržení nabídkového rozpočtu a podporuje se vznik inovativních řešení.

V této souvislosti je zajímavé uvést, že také v USA jsou výhody DB ceněny a stále více využívány. Aktuálnost této me-

tody dokládají mj. také semináře pořádané v současné době ASCE (American Society of Civil Engineers), viz např. seminář Design-Build Contracting (<http://www.asce.org/Continuing-Education/Brochures/Seminars/Design-Build-Contracting>). Je tam dokládáno, že metoda vede k úsporám v nákladech i čase. „Krásný“ příklad je zcela aktuální také v ČR: kdyby na opravy D1 byla aplikována metoda DB, nedošlo by ke sporům o to, kdy, kdo a jak podrobně měl provést průzkum podloží, jak jeho nedostatečnost posune termíny a náklady; podobně, při snášení mostu by nedošlo k „překvapení“ z vysoké kvality betonu.

Výše již byla zdůrazněna úloha životnosti konstrukce a nutnost dosažení co nejvyšší kvality díla. Je možná zajímavé doplnit, že užitečný prostředek pro dosažení tohoto cíle je uveden v novém modelovém kódu Mezinárodní federace pro betonové konstrukce *fib*, tj. *fib Model Code 2010* (Bulletin č. 65 a 66 z roku 2012), kde v odst. 3.5 Live Cycle Management se doporučuje u betonových konstrukcí dokumentovat průběžně status kvality prostřednictvím tzv. Live Cycle File. Je to průběžně aktualizovaný dokument, jehož tvorba je započata již ve fázi projektu, kde se uvedou všechny výchozí požadavky, navržená řešení a dokument je postupně doplňován ve všech dalších životních fázích stavby.

Live Cycle File zahrnuje pak tzv. Design File, Birth Certificate, Service Life File a Dismantlement Document. Obsahuje tedy všechny údaje potřebné pro management projektu během celého jeho životního cyklu a musí proto zahrnovat informace o výchozích požadavcích, o relevantních předpisech, specifikacích, dále výsledky provedených testů, certifikátů, event. auditů, stavební dokumentaci, strategii údržby i její faktický průběh, i údaje o provozu a užívání objektu, o případných rekonstrukcích a postupu při odstranění stavby. Zodpovědná tvorba takového dokumentu u nás není zatím v praxi využívána, nepochybně by to ale bylo užitečné mj. také při jednání o závadách, o vícepracích, při hodnocení záruční doby, při rozhodování o údržbě, opravách, při změně majitele či změnách způsobu užívání apod. Jisté se to nemusi týkat jen betonových staveb, může to být užitečné pro management jakéhokoliv projektu. V podmínkách kontraktu by iniciace takového dokumentu měla být požadována.

Managementem životnosti se mj. zabýval také text [7].

Závěrem ještě připomeňme nutnost snahy o zvýšení kvality – viz hodnocení současného stavu [8].

Prof. Ing. Břetislav Teplý, CSc.
e-mail: teply.b@fce.vutbr.cz

Literatura:

- [1] Naléhavá potřeba změn v přístupu a dohledu nad zadáváním veřejných zakázek s cílem zlepšení jejich celkové kvality, Beton TKS 6/2011
- [2] Workshop „Podpora rozvoje a prestiže stavebnictví“, Humpolec, leden 2012
- [3] Teplý B.: Jak lze chápat ekonomickou výhodnost u veřejné zakázky? Stavebnictví 6-7/2012, 48–50
- [4] Košulič J.: Veřejné stavební zakázky – cena a kvalita, Stavebnictví 6/2013, 48–50
- [5] Teplý B.: Stavební inženýr a veřejné zakázky aktuálně. Stavebnictví 6/2013, 34–37
- [6] Klee T.: Účelná alokace rizika při výstavbě projektů dopravní infrastruktury, Stavebnictví 4 a 5/2013
- [7] Teplý B.: Management životnosti a spolehlivosti konstrukcí. Beton TKS 2/2010, s. 6–8
- [8] Doležal D.: Nekvalitu přiznává čtvrtina firem, Stavebnictví 10/2012, 65